

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства освіти і науки України
24 квітня 2024 року № 578
{ із змінами, внесеними згідно з Наказом МОН
№ 688 від 15.05.2024 }

Рішення
разової спеціалізованої вченої ради
про присудження ступеня доктора філософії

Здобувач ступеня доктора філософії Борис ОЛЕФІРЕНКО
(власне ім'я, прізвище здобувача)

1989 року народження, громадянин Україна,
(назва держави, громадянином якої є здобувач)

освіта вища: закінчив у 2011 році Національний університет біоресурсів і
природокористування України
(найменування закладу вищої освіти)

за спеціальністю (спеціальностями) Адміністративний менеджмент
(за дипломом)

працює заступником директора з фінансово-економічної та маркетингової діяльності
(посада)

в Миронівському інституті пшениці імені В.М. Ремесла НААН України, с. Центральне
(місце основної роботи, підпорядкування, місто)

виконав акредитовану освітньо-наукову програму 48048 «Селекція і насінництво
сільськогосподарських культур»

Разова спеціалізована вчена рада, утворена наказом Миронівського інституту пшениці імені
В.М. Ремесла НААН України, с. Центральне
(повне найменування закладу вищої освіти(наукової установи), підпорядкування (у родовому відмінку), місто)
від «24» лютого 2025 року № 15, у складі:

Голови разової спеціалізованої вченої ради Віри КИРИЛЕНКО, доктора сільськогосподарських наук, старшого наукового співробітника, заступниці директора з наукової роботи Миронівського інституту пшениці імені В.М. Ремесла НААН України
(власне ім'я, прізвище, науковий ступінь, вчене звання, посада, місце роботи)

Рецензентів – Олександра ГУМЕНЮКА, кандидата сільськогосподарських наук, старшого дослідника, завідувача лабораторії селекції озимої пшениці Миронівського інституту пшениці імені В.М. Ремесла НААН України
(власне ім'я, прізвище, науковий ступінь, вчене звання, посада, місце роботи)

Сергія ПИКАЛА, кандидата біологічних наук, старшого дослідника, провідного наукового співробітника відділу біотехнології, генетики і фізіології Миронівського інституту пшениці імені В.М. Ремесла НААН України
(власне ім'я, прізвище, науковий ступінь, вчене звання, посада, місце роботи)

Офіційних опонентів – Володимира ТИЩЕНКА, доктора сільськогосподарських наук, професора, завідувача кафедри селекції, насінництва і генетики Полтавського державного аграрного університету МОН

України

(власне ім'я, прізвище, науковий ступінь, вчене звання, посада, місце роботи)

Юлії КУМАНСЬКОЇ, кандидата сільськогосподарських наук, доцента, доцента кафедри генетики, селекції і насінництва сільськогосподарських культур Білоцерківського національного аграрного університету МОН України

(власне ім'я, прізвище, науковий ступінь, вчене звання, посада, місце роботи)

на засіданні «15» квітня 2025 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 20 Аграрні науки та продовольство

(галузь знань)

Бориса ОЛЕФІРЕНКА

(власне ім'я, прізвище здобувача у давальному відмінку)

на підставі публічного захисту дисертації «Вплив абіотичних та антропогенних чинників на насінневу продуктивність пшениці твердої ярої»

(назва дисертації)

за спеціальністю (спеціальностями) 201 – Агрономія

(код і найменування спеціальності (спеціальностей) відповідно до Переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти)

Дисертацію виконано у Миронівському інституті пшениці імені В.М. Ремесла НААН України, с. Центральне

(найменування закладу вищої освіти (наукової установи), підпорядкування, місто)

Науковий керівник

Олександр ДЕМИДОВ, доктор сільськогосподарських наук, професор, академік НААН, Миронівський інститут пшениці імені В.М. Ремесла НААН України, директор

(власне ім'я, прізвище, науковий ступінь, вчене звання, місце роботи, посада)

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису, який містить нові науково обгрунтовані результати проведених здобувачем досліджень, що виконують конкретне наукове завдання щодо теоретичного узагальнення та практичного вирішення актуального наукового завдання, що стосується вдосконалення окремих елементів насінницької технології вирощування пшениці твердої ярої, зокрема:

- *уперше* в умовах Лісостепу України встановлено характер впливу протруйників різної дії на показники початкової ростової активності сортів пшениці твердої ярої. Обгрунтовано ефективність застосування протруйників для передпосівної обробки насіння, доведено ефективність використання фунгіцидів на IV, VII та IX етапах органогенезу, а також інсектицидів на VIII та IX етапах та виявлено значні відмінності між сортами пшениці твердої ярої за показниками теплостійкості насіння та морфологічними типами зародків;

- *удосконалено* технологію вирощування насіння пшениці твердої ярої для умов Лісостепу України, яка сприяє збільшенню маси насіння, поліпшенню його посівних характеристик і врожайних властивостей;

- *набули подальшого розвитку* підходи щодо формування якісних показників насіння з урахуванням сортових особливостей, обробки насіння і посівів засобами захисту рослин, а також створення оптимальних фонів живлення в умовах лісостепової зони.

У результаті проведених досліджень:

- встановлено вплив різних протруйників на врожайні та якісні характеристики насіння пшениці твердої ярої;

- досліджено залежність врожайності та посівних якостей насіння пшениці твердої ярої від застосування різних форм добрив і регуляторів росту;

- визначено врожайність і посівні властивості насіння сортів пшениці твердої

ярої під впливом обробки посівів фунгіцидами та інсектицидами;

- проаналізовано врожайні властивості насіння за показниками теплостійкості та морфотипами зародків у контексті застосування окремих агротехнічних заходів;
- встановлено взаємозв'язок між посівними якостями та врожайними властивостями насіння пшениці твердої ярої;
- проведено економічну оцінку ефективності застосування досліджуваних технологічних елементів вирощування насіння сортів пшениці твердої ярої.

Дисертацію виконано українською мовою.

Дисертація викладена на 197, сторінках комп'ютерного тексту, містить 24 таблиці, 13 рисунків. Робота складається із анотацій, змісту, переліку умовних позначень та скорочень, вступу, п'яти розділів, практичних рекомендацій виробництву, висновків, списку використаних джерел та додатків. Список використаних джерел налічує 254 найменувань, з яких 52 латиницею.

Здобувач має 17 наукових публікацій за темою дисертації, з них 3 статті у фахових наукових виданнях України, 12 тез доповідей у матеріалах наукових конференцій, 2 методичні рекомендації:

1. Демидов О. А., Олефіренко Б. А. Посівні якості та врожайність пшениці твердої ярої за обробки насіння протруйниками. *Передгірне та гірське землеробство і тваринництво*. 2024. Вип. 75 (2). С. 30–41. DOI: 10.32636/01308521.2024-(75)-2-3 (60% авторства: планування і виконання експерименту, аналіз даних, написання статті).

2. Олефіренко Б. А., Демидов О. А. Врожайність та посівні якості насіння пшениці твердої ярої залежно від обробки посівів фунгіцидами і інсектицидами. *Зернові культури*. 2024. Т. 8, № 1. С. 59–66. DOI: <https://doi.org/10.31867/2523-4544/0312> (70% авторства: планування і виконання експерименту, аналіз даних, написання статті).

3. Демидов О. А., Олефіренко Б. А. Урожайність та посівні якості насіння пшениці твердої ярої залежно від фонів живлення і регулятора росту. *Передгірне та гірське землеробство і тваринництво*. 2024. Вип. 76 (1). С. 48–57. DOI: 10.32636/01308521.2024-(76)-1-5 (60% авторства: планування і виконання експерименту, аналіз даних, написання статті).

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації

4. Сіроштан А. А., Олефіренко Б. А. Показники теплостійкості насіння пшениці м'якої і твердої ярої. *Селекція, генетика та технології вирощування сільськогосподарських культур* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. молодих вчених і спеціалістів (с. Центральне, 29 квітня 2022 р.). Центральне, 2022. С. 96. (80% авторства: аналіз даних, написання тез).

5. Олефіренко Б. А., Кавунець В. П., Сіроштан А. А., Лісковський С. Ф. Тривалість періоду післязбирального дозрівання насіння сортів пшениці ярої. *Аграрна освіта та наука: досягнення і перспективи розвитку* : матеріали IV Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Біла Церква, 30 березня 2023 р.). Біла Церква, 2023. С. 79–81. (50% авторства: аналіз даних, написання тез).

6. Олефіренко Б. А., Сіроштан А. А., Кавунець В. П. Тривалість періоду післязбирального дозрівання насіння нових сортів пшениці ярої. *Зернова галузь – проблеми та перспективи технологічного забезпечення* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Дніпро, 12–13 жовтня 2023 р.). Дніпро, 2023. С. 61–62. (60% авторства: аналіз даних, написання тез).

7. Олефіренко Б. А., Кавунець В. П., Сіроштан А. А. Вплив протруювання насіння на рівень урожайності пшениці твердої ярої. *Генетика і селекція в сучасному агрокомплексі* : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Умань, 11–13 жовтня 2023 р.) Умань. 2023. С. 114–115. (60% авторства: аналіз даних, написання тез).

8. Олефіренко Б. А., Кавунець В. П. Залежність урожайності та показників посівних якостей насіння пшениці твердої ярої від добрив. *Стан і перспективи розробки та впровадження ресурсоощадних, енергозберігаючих технологій вирощування сільськогосподарських культур* : матеріали VII Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Дніпро, 21–22 листопада 2023 р.). Дніпро: ДДАЕУ, 2023. С. 166–167. (80% авторства: аналіз даних, написання тез).

9. Заїма О. А., Олефіренко Б. А., Кавунець В. П. Вплив обробки посівів фунгіцидами на урожайність та посівні якості насіння сортів пшениці твердої ярої. *Аграрна наука і освіта: історичний екскурс, сучасна парадигма, стратегія розвитку* : матеріали VI Міжнар. наук.-практ. конф. (с. Крути, 15 березня 2024 р.). Обухів: Друкарня ФОП Гуляєва В.М., 2024. С. 80–84. (60% авторства: аналіз даних, написання тез).

10. Олефіренко Б. А., Сіроштан А. А., Кавунець В. П. Врожайні властивості насіння пшениці твердої ярої за ознаками морфотипів зародків. *Аграрна освіта і наука: досягнення та перспективи розвитку* : матеріали V Міжнар. наук.-практ. конф., присвяченої видатним вченим Васильківському С. П. і Молоцькому М. Я. – засновникам наукової школи з селекції та насінництва пшениці і картоплі (м. Біла Церква, 28 березня 2024 р.). Біла Церква, 2024. С. 194–196. (50% авторства: аналіз даних, написання тез).

11. Заїма О. А., Олефіренко Б. А. Вплив обробки посівів інсектицидами на урожайність та посівні якості насіння сортів пшениці твердої ярої. *Стан, проблеми та напрями розвитку селекції і насінництва пшениці в умовах сучасних викликів* : матеріали Міжнар. наук. конф. (м. Одеса, 28 березня 2024 р.). Одеса, 2024. С. 169–170. (60% авторства: аналіз даних, написання тез).

12. Олефіренко Б. А., Заїма О. А., Сіроштан А. А., Кавунець В. П. Урожайність та посівні якості насіння сортів пшениці твердої ярої за обробки посівів інсектицидами. *Талановита організатор, вчена-практик, педагог: присвячено 85-річчю від дня народження докторки біологічних наук, професорки Любові Калинівни Тараненко* : матеріали круглого столу (м. Київ, 16 квітня 2024 р.) / НААН, ННСГБ, Ін-т історії аграр. науки, освіти та техніки, МОН України, ЗВО «ПДУ»; наук. ред. В.А. Вергунов. Вінниця: ТВОРИ, 2024. С. 148–149. (50% авторства: аналіз даних, написання тез).

13. Олефіренко Б. А., Дергачов О. Л., Кавунець В. П. Урожайність пшениці твердої ярої при підживленні посівів добривами. *Селекція, генетика та технології вирощування сільськогосподарських культур* : матеріали XII Міжнар. наук.-практ. конф. молодих вчених і спеціалістів (с. Центральне, 19 квітня 2024 р.). Центральне, 2024. С. 120–121. (60% авторства: аналіз даних, написання тез).

14. Олефіренко Б. А., Кавунець В. П., Дяченко Л. В. Прогнозування врожайних властивостей насіння пшениці твердої ярої за показником теплостійкості. *Селекція, генетика та технології вирощування сільськогосподарських культур* : матеріали XII Міжнар. наук.-практ. конф. молодих вчених і спеціалістів (с. Центральне, 19 квітня 2024 р.). Центральне, 2024. С. 121–122. (60% авторства: аналіз даних, написання тез).

15. Заїма О. А., Олефіренко Б. А. Посівні якості та врожайність пшениці твердої ярої (*Triticum durum* Desf.) за обробки насіння протруйниками. *Новітні агротехнології та сортовивчення* : матеріали IV Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Київ, 07 червня 2024 р.). Київ, 2024. С. 12. (70% авторства: аналіз даних, написання тез).

Науково-методичні рекомендації

16. Демидов О. А., Сіроштан А. А., Олефіренко Б. А., Кавунець В. П., Заїма О. А., Дергачов О. Л., Центило Л. В., Лісковський С. Ф., Федоренко М. В., Федоренко І. В., Близнюк Р.М. Насінницька технологія вирощування миронівських сортів пшениці озимої та ярої (методичні рекомендації). Миронівка, 2024. 52 с. (15% авторства: планування і виконання експерименту, аналіз даних, написання розділів 8,3; 8,5; 8,7; 8,8 рекомендацій).

17. Демидов О., Олефіренко Б., Близнюк Р., Сіроштан А., Близнюк Б., Федоренко М., Кавунець В., Федоренко І., Мільяр Б. Вплив агротехнічних заходів вирощування на насінневу продуктивність пшениці (методичні рекомендації). Центральне, 2024. 38 с. (25% авторства: планування і виконання експерименту, аналіз даних, написання розділів 4,3; 4,6; 4,8; 7,1; 7,2 рекомендації).

У дискусії взяли участь (голова, рецензенти, офіційні опоненти, інші присутні) та висловили зауваження:

Віра КИРИЛЕНКО, доктор сільськогосподарських наук, старший науковий співробітник, заступниця директора з наукової роботи Миронівського інституту пшениці імені В.М. Ремесла НААН України (голова ради).

Виступ позитивний, без зауважень.

Олександр ГУМЕНЮК, кандидат сільськогосподарських наук, старший дослідник, завідувач лабораторії селекції озимої пшениці Миронівського інституту пшениці імені В.М. Ремесла НААН України (рецензент).

Виступ позитивний, без зауважень.

Сергій ПИКАЛО, кандидат біологічних наук, старший дослідник, провідний науковий співробітник відділу біотехнології, генетики і фізіології Миронівського інституту пшениці імені В.М. Ремесла НААН України (рецензент).

Виступ позитивний, без зауважень.

Володимир ТИЩЕНКО, доктор сільськогосподарських наук, професор, завідувач кафедри селекції, насінництва і генетики Полтавського державного аграрного університету МОН України (офіційний опонент).

Виступ позитивний, без зауважень.

Юлія КУМАНСЬКА, кандидат сільськогосподарських наук, доцент, доцент кафедри генетики, селекції і насінництва сільськогосподарських культур Білоцерківського національного аграрного університету МОН України (офіційний опонент).

Виступ позитивний, без зауважень.

Олександр ДЕМИДОВ, доктор сільськогосподарських наук, професор, академік НААН, директор Миронівського інституту пшениці імені В.М. Ремесла НААН України (науковий керівник).

Результати відкритого голосування:

«За» 5 членів ради,

«Проти» 0 членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада присуджує/

Борису ОЛЕФІРЕНКУ

(власне ім'я, прізвище, здобувача у давальному відмінку)

ступінь/ступеня доктора філософії з галузі знань 20 Аграрні науки та продовольство

(галузь знань)

за спеціальністю (спеціальностями)

201 – Агрономія

(код і найменування спеціальності (спеціальностей) відповідно до Переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти)

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова разової спеціалізованої вченої ради

Віра КИРИЛЕНКО
(власне ім'я та прізвище)